خراسان جنوبی
روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی خراسان جنوبی

تاریخ در لابه لای درختان کهنسال

گنجینه زنده «مهمویی»

فرخ نژاد– همه با سرو ابرکوه در استان یزد به عنوان پیرترین موجود زنده دنیا با بیش از ۵ هزار سال سن آشنایند درست است که این درخت کهن سال خیلی مهم است اما درختان تنومند و کهنسال دیگری هم در جغرافیای ایران داریم که ناشناس مانده اند.
با قطعیت از این درختان به عنوان اولین موجودات زنده خراسان جنوبی یاد می شود زیرا شواهد نشان می دهد که قدمت آنان به ۱۵ قرن قبل برمی گردد یعنی زمان زرتشتیان و ساسانیان.
سه همسایه ای که یکی از آن ها هزار و ۵۰۰ سال، دیگری با کمی فاصله بین هزار تا هزار و ۲۰۰ سال و کوچک ترین آن ها هم در همسایگی سرو کهنسال هزار و ۵۰۰ ساله قرار دارد که بین ۷۰۰ تا ۹۰۰ سال سن دارد.
پیراهن هایی که این ها کهنه کرده اند را می توان در پوسته و تنه قطور آن ها به وضوح دید.
سخن از درختان سرو کهن سال روستای مهمویی قاین است که قرن هاست همچنان ستبر و پابرجا ایستاده اند و نظاره گر همه اعصار تاریخ از زرتشتیان تا عصر حاضر هستند.
این ها ما که نباشیم باز از عصر ما برای آیندگان خواهند گفت.

• قداست درختان سرو

هرچند در متون تاریخی و کهن نامی از این درختان برده نشده اما اهالی مهمویی در کنار کهن ترین سرو مسجدی بنا کرده اند و اعتقاد خاصی هم به این درخت روستا دارند این پیر ما را به گذشته خود و این که نظاره گر چه چیزهایی بوده است می برد.
او از این می گوید که سنگ به از آدمی است زیرا آدمی به اندازه ای که برای او مقدر شده می تواند زندگی کند و او را گریزی از مرگ نیست اما گاهی همین بشر یک دانه ای را در زمین می نشاند که شاید سال ها و قرن ها دیگران از محصول آن چه میوه باشد و چه سایه بهره مند شوند.
شاید هم مانند من قرن ها زنده بماند، سایه ای بر سر رهگذران و محلی برای آرامیدن و آسایش دیگران باشد و باید تاریخ را در نقطه نقطه وجود در خت انی چون من کنکاش کرد.
او از این که در قرن ها چه بر او گذشته می گوید از این که کشاورزی سرو قد او را در این نقطه از زمین خدا در خاک مدفون کرده و بعد هم به خاطر رسیدگی صاحبش بلند بالا و سرو قامت شده است.
او از عشق و عاشقی هایی که همانند لیلی و مجنون در پای خویش وزیر سایه اش دیده حکایت می کند از عشق های پاک و بی آلایش گذشتگان که شاید مانند عشق لیلی و مجنون زبان زد خاص و عام نباشد اما او در سینه اش نگاشته و آن را به یاد دارد که خودش کتابی است که در این کوتاه سخن نمی تواند قصه های آن را تعریف کند.
این سرو شاهد قرارهای عاشقان زیادی در پای خود بوده که برخی از آن ها نیز پایان خوشی نداشته و برای برخی هم فرجامی خوب شاهد بوده است.
اگر بخواهد آن چه را دیده بگوید آن هم از آدم های زیادی که از این مسیر گذر می کردند و برای استراحت و تفریح هم که شده برای چند ساعتی در سایه سارش می آرمیدند خودش می شود صدها هزار جلد کتاب چند هزار صفحه ای که اگر خود این درخت را هم به کاغذ تبدیل کنند پاسخگو نخواهد بود.

• ۵۴۷ هزار و ۵۰۰ روز

اگر هزار و ۵۰۰ سال را در ۳۶۵ ضرب کنیم می شود ۵۴۷ هزار و ۵۰۰ روز که این درخت داستان و قصه آن هم نه از یک نفر که بلکه از صدها نفر بر قلبش نگاشته دارد و خودش می شود مثنوی هفتاد من.
چقدر قلب این درخت وسیع بی انتهاست که در این سال ها چه ها دیده اما دم بر نیاورده و صبوری کرده است.
از تاریخ منطقه قاینات باید از این درخت و همسایه های دیگرش پرسید. از رفتار، گفتار و پندار نیک که زرتشت همگان را به آن دعوت می کرد، از سلسله ساسانیان که ۴۰۰ سال بر سرزمین اهورایی پارس حکومت کرد و با یورش اعراب منقرض شد.
از این که وقتی او در اوج نوجوانی بود قدرت سلسله ساسانیان، عظمت و اقتدارشان و حیثیت سیاسی ایران تا آنجا اوج یافت که دنیای متمدن آن روز را به دو قطب قدرت یعنی ایران و روم تقسیم کرد.
از این که چگونه این قدرت با عظمت با حمله اعراب فرو ریخت و سلسله هایی که بعد از آن در ایران زمامداری امور را به دست گرفتند نتوانستند خیلی زیاد دوام آورده و پایدار بمانند.
از حاکمان ظالم و عادلی که بر جامعه آن زمان حکومت می کرده اند نیز خاطراتی دارد زیرا هر وقت کسی فراغ بالی پیدا می کرده در سایه سار این درخت قصه ها می گفته است از آن ستم ها و او در سکوت و آرامش فقط به آن گوش می کرده است.

• خاطراتی از دزدان قافله ها

این سرو خاطراتی هم از سر گردنه بگیران و دزدان قافله ها دارد از قافله هایی که در مسیر جاده ابریشم که یکی از جاده های ترانزیتی و تجاری آن زمان به حساب می آمده است، تردد کرده اند.
از این که دزدان چقدر به کاروان هایی که به مشهد مقدس و دیگر نقاط می رفته اند زده اند.
از قافله هایی که همراه با شتر، اسب و چارپا راهی دیار وحی می شدند و گاهی در زیر سایه این درخت و جوی های آب روانی که در جریان بوده استراحت می کردند.
به او می گویم به طور حتم ناصر خسرو هم زیر سایه ات اتراق کرده زیرا وقتی در سفرنامه اش از مسجد قدیم قاین سخن به میان آورده به طور حتم برای استراحت به زیر سایه تو و همسایگانت هم که در ۲ کیلومتری شهر قاین قرار دارند آمده است؟ شانه های خمیده اش را بالا می اندازد و می گوید: شاید، چون همه افرادی که برای بهره مندی از سایه ام به اینجا آمده اند خود را معرفی نمی کردند. ناصر خسرو هم به اینجا آمده تا هر آن چه در این دیار دیده به رشته تحریر درآورد تا آیندگانی مانند شما از آن بهره برده و بدانند ولایت قهستان هم یکی از ولایات مهم خراسان و ایران بوده است.
بوذرجمهر شاعر و عارف قرن چهارم هجری هم که در همسایگی تان است به طور حتم سری به شمازده است؟ همان کسی که یک درخت پسته ۷۰۰ ساله هم در جوار آرامگاه اوست، پاسخ می دهد: آری در گذشته همسایه ها خیلی با وفا بودند و او هم به من سری زده است و خیلی خوشحالم که میزبان این عارف شهیر و بزرگ بوده ام.
اما این درختان بیش از همه از اهالی این روستا خاطرات دارند زیرا قرن هاست که در ابتدای مزارع کشاورزی این روستا سایه شان را بر سر اهالی مهمویی گسترانده اند و مردم مهمویی هم با آن ها خو گرفته اند.

• ۱۵ قرن پذیرایی

اهالی مهمویی به بهترین نحو از این درختان در ۱۵ قرن پذیرایی کرده اند تا حتی خشی به آن ها نیفتد زیرا این درختان هویت و شناسنامه این روستا هستند و مایه افتخار و سرافرازی آن ها.
درختان سرو هم خرسند و شادند که در بهترین نقطه این روستا روئیده اند و سال هاست که نظاره گر اعمال و رفتار اهالی این روستا هستند.
پس باید کتاب قطور تاریخ را در تنه تک تک این سه سرو هزار و ۵۰۰، هزار و ۲۰۰ و ۹۰۰ ساله جست و یافت.
این درختان به یاد دارند که اهالی این روستا چه اسراری را با آن ها در میان گذاشته اند که فقط خودشان می دانند و خدایشان. در بیشتر نقاط درختان کهن سال وجود دارد اما با این قدمت فقط سرو قامتان مهمویی است که دست در دست یکدیگر داده و هر چه هم بر سن ها آن ها اضافه می شود جا افتاده تر شده و بر ابهت و جبروت آن ها افزوده می شود.

> سال ۹۱ برای ثبت درختان سرو روستای مهمویی اقدام و نتیجه پیگیری ها سبب شد تا آبان ماه سال ۹۳ این درختان در فهرست آثار طبیعی کشور به ثبت برسد.

• تکیه بر دیوار مسجد

هرچند درخت کم سن و سال تر از همه تنه اش به دو نیم شده و به دیوار مسجد تکیه داده است اما ذره ای از ابهت و جبروت آن کاسته نشده و چون ریشه در زمین دارد برای همیشه همانند دو درخت دیگر خواهد ماند.
وقتی ریشه دار و اصل و نصب دار باشی مانند این درختان هرچند هم که پیر شوی اما از پا نمی افتی زیرا وقتی ریشه ات مستحکم باشد تند باد حوادث هم نمی تواند تو را از پای درآورد زیرا تکیه گاهت محکم است مثل زمین.
قداست و صلابت که داشته باشی هیچ کس را یارای از پای درآوردنت نیست همانند این درختان سرو که برای همیشه نام مهمویی را در تاریخ ماندگار کرده اند و چتر سرسبزی که آن ها برای همیشه بر سر اهالی مهمویی گسترانده اند سایه ای همیشگی است و هیچ گاه هم این سایه از سر اهالی کوتاه نخواهد شد زیرا این درختان ساقدوش همیشگی مسجد روستا هستند و از این خرسندند که همسایه خانه خدایند، آب قنات هم در زیر این درختان جاری است تا برای همیشه سیراب باشند و سبز. این درختان که نشانه بزرگی، جلال و جبروت کردگار بی همتا هستند در همسایگی مسجد ثابت و پابرجا مانده اند تا همگان را به تفکر و تدبر در خالق جهان فرو برده و به آن ها متذکر شوند که اگر خدا نخواهد برگ از درخت فرو نمی ریزد.

• سال ۹۳ ثبت در آثار طبیعی

به گفته کارشناس اداره میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری قاینات سال ۹۱ برای ثبت درختان سرو روستای مهمویی اقدام و نتیجه پیگیری ها سبب شد تا آبان ماه سال ۹۳ این درختان در فهرست آثار طبیعی کشور به ثبت برسد.
«حبیبی» از این درختان به عنوان اولین موجودات زنده خراسان جنوبی نام می برد و می افزاید: هرچند در متون تاریخی نامی از این درختان برده نشده اما بر اساس سنی که برای آن ها تخمین زده شده به دوره زرتشتیان و ساسانیان برمی گردند.
بعلاوه بوذرجمهر شاعر و عارف قرن چهارم هجری که از مشاهیر این منطقه به حساب می آید در مورد کاشت درختان پسته در این منطقه سخن گفته که یک درخت پسته با قدمت ۷۰۰ سال در جوار آرامگاه این شاعر و عارف وجود دارد و این درخت هم در فهرست آثار طبیعی کشور به ثبت رسیده است. وی ادامه می دهد: سرو شماره یک، یک هزار و ۵۰۰ سال، سرو شماره دو ۷۰۰ تا ۹۰۰ سال و سرو شماره ۳ هزار تا هزار و ۲۰۰ سال قدمت دارد. وی در مورد مشخصات کلی این درختان می گوید: سرو شماره یک دارای وسعت تاج ۷۵/۴ مترمربع، محیط تنه هفت متر و قطر تنه ۲/۲۲ سانتی متر، سرو شماره دو دارای وسعت تاج ۱۳۹ مترمربع، محیط بن ۷/۸۰ متر که به دو قسمت ۳/۶ m و ۴/۲m تقسیم شده است و قطر تنه شرقی آن ۱/۳۳ متر و ۱/۱۴ متر قطر تنه غربی آن است و سرو شماره ۳ دارای وسعت تاج ۱۱۱ مترمربع، محیط تنه ۵ متر و قطر تنه ۱/۶۰ سانتی متر است.

• دیگر مشخصات

او داشتن ظاهری شاداب و سبز، سازش پیدا کردن با شرایط محیطی شامل خاک و نوع اقلیم، مقاومت در شرایط مختلف زیست طی سال های رشد، قرار گرفتن در نزدیکی جاده دسترسی و قابل مشاهده بودن آن از کنار جاده، وسعت تاج پوشش، پایه سالم و تنومند و اهمیت ویژه آن در زمینه ژنتیک، اعتقادات عمیق مردم و سن زیاد را از دیگر مشخصات این درختان عنوان می کند.
همچنین علاوه بر مشخصات ویژه این درختان، قرارگیری آن ها در محلی با دید مناسب از کنار جاده و سهولت دسترسی به آنها (مسیر ویژه اکوتوریسم)، برنامه ریزی مناسب برای بازدید راحت تر علاقه مندان به طبیعت و پیرو آن رشد اقتصادی منطقه، آماده بودن منطقه و درختان مورد نظر از لحاظ زیرساخت های مناسب گردشگری برای بازدیدکنندگان می تواند در جذب گردشگر حائز اهمیت باشد.
به گفته وی حذف یا کاهش عوامل منفی تأثیر گذار بر این درختان کهنسال از قبیل فشارهای ناشی از توسعه، شخم زنی و در نتیجه آسیب رسیدن به ریشه های درختان خارج از مسجد به دلیل مجاورت آنان با زمین های زراعی و باغی، آبیاری نشدن به موقع درختان به ویژه درختان داخل مسجد و وجود اجاق هایی در مجاورت آن ها داخل مسجد برای پخت نذری می تواند در حفظ و نگهداری آن ها حائز اهمیت باشد.
وی با بیان اینکه پس از ثبت، اجرای برنامه های حفاظتی و مدیریتی حائز اهمیت است، می افزاید: تشکیل جلسه با کارشناسان منابع طبیعی و جهاد کشاورزی در ارتباط با اهمیت این درختان کهنسال و راه های حفاظت از آن ها در برابر آسیب های طبیعی، مطالعات علمی در ارتباط با آفات و امراض احتمالی و مبارزه با آن، تحقیق و بررسی خاک اطراف و تقویت آن در صورت لزوم و هرس شاخه های زائد برای افزایش استقامت در برابر باد و وزش طوفان، تعیین عرصه و حریم لازم، بازدید کارشناسان کشاورزی و متخصصان مربوطه از درختان به ویژه درخت سرو شماره سه که از درون دچار آفت زدگی شده، تخریب دیوار مجاور سرو شماره دو و دیوارکشی مجدد برای حفظ حریم درختان، از جمله این برنامه ها است.

• مذاکره با شورای روستا

بعلاوه مذاکره با شورای روستا برای لزوم اهمیت دادن به این درختان کهنسال و برنامه ریزی برای آبدهی مناسب به آن ها، سرکشی مداوم به این آثار طبیعی توسط نیروهای یگان حفاظت و بازدیدهای دوره ای توسط کارشناسان، معرفی و شناساندن این درختان کهنسال و با ارزش به عموم از طریق چاپ مقاله، بروشور و برگزاری تورهای گردشگری برای معرفی و شناساندن این آثار طبیعی به علاقه مندان، اختصاص بودجه کافی و مناسب برای اجرای برنامه های حفاظتی نیز مورد توجه است. به گفته وی تاکنون اعتبار خاصی برای حفاظت و حراست از این درختان در نظر گرفته نشده است که امیدواریم از این به بعد بیشتر مورد توجه مسئولان امر باشد.

جدول شماره ۱۳۶۸

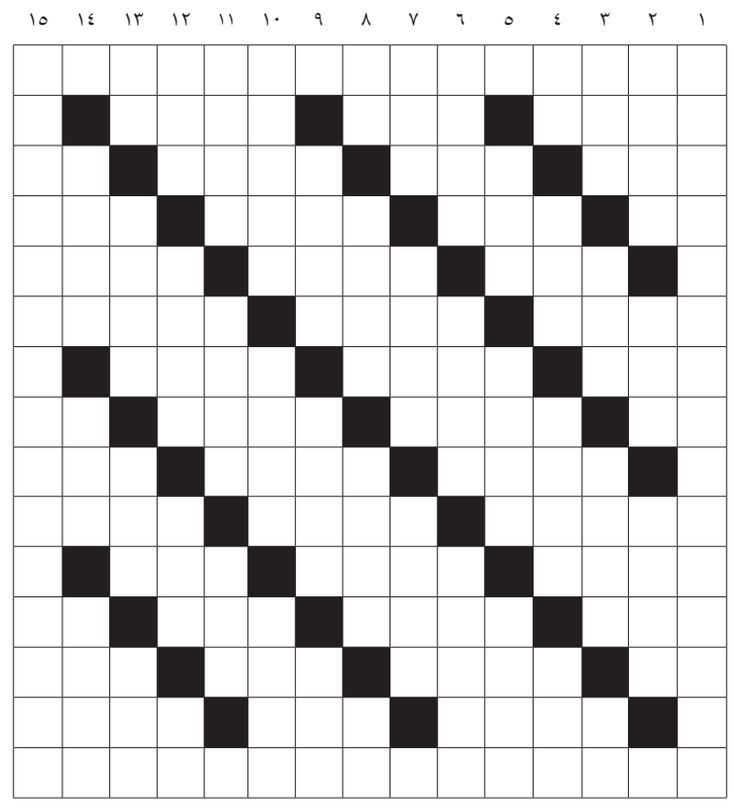

۱- کنایه از این که روابط بین دو نفر خوب نیست ۲- پرده - گرو - سیاهی ۳- سرحد - دفعه - سبیل - از حروف الفبای بیگانه ۴- عدد ورزشی - قطعی - بذر - جد ۵- ساقه خشک غلات - مراد و آرزو - شاعر قرن نهم ۶- شوک - پوسته نازک روی زخم - دعاها ۷- زادگاه ابراهیم (ع) - مخترع تلگراف - شعله آتش ۸- خوف و ترس - کشوری در آمریکای مرکزی - وزش باد - فلز سرچشمه ۹- پره گوش - واحد پول کشورمان - رخنه ۱۰- صحرا - مرطوب - جهان ۱۱- آنی - بزرگان - نوعی بالاپوش زنانه ۱۲- خاطر - پرسش - روسیاه مطبخ - نفس ۱۳- تکرار حرف - از شهرهای معروف باستانی - چارچوب - اسم ۱۴- جوال - شیمی کربن - مژده ۱۵- خواننده آلبوم سلام آخر

۱- بازیگر مرد اخراجی ها ۲- فلانی - ایتالیای سابق - ابتدا ۳- اثر پا - نخوت - رزم - کافی ۴- برج داستانی - مقام - اجرت - جدا ۵- گناه - با ایمان - نوعی پرنده ۶- آهسته - چکش درخانه - درز ۷- جوی - مارعینکی - از سوزنی برگان ۸- سنگریزه - کهنه و فرسوده - فالگیر - یازده ۹- حس بویایی - شتربزرگ - شمشیر ۱۰- ابزار انتقال پیام - چاه ها - مادر عاریتی ۱۱- ماده ای بیرنگ و بی بو به صورت بلورهای سوزنی نازک که در کبد تولید می شود - درختی که بیشتر در بنادر جنوبی می روید - سرازیری ۱۲- در - پاسخ - لال - رطوبت ۱۳- کار سخت وزشت - متقلب - پیمانه - تازگی ۱۴- اشاره - تیره - برقرار ۱۵- اگر حروف را مرتب کنید نام یکی از بنیانگذاران ریاضی نوین در ایران به دست می آید

پاسخ جدول شماره ۱۳۶۷

د	ا	م	ر	ا	چ	ه	و	ا	ل	■	ا	ک
ی	س	ا	ر	م	و	■	ن	ا	ت	■	ل	و
ن	و	ن	■	ک	ت	ا	ب	■	ت	ر	د	■	پ	پ
ا	ه	■	ع	ا	د	ل	■	ن	ر	ک	■	ق	■	ه
م	■	س	ر	ا	■	ل	س	و	پ	■	ر	س	ا	■
■	ل	ا	ن	د	ا	■	م	ا	ر	ا	■	ن	ی	ک
ف	و	ل	ا	د	■	د	و	ر	و	■	ن	■	ر	ب
ا	ل	م	پ	ی	ک	■	ل	ف	ا	ک	ت	و	ر
ک	ا	■	ز	■	ا	م	ی	ن	■	ت	ی	ر	ا	ه
س	ن	ا	■	ا	ر	س	ن	ا	ل	■	ر	ا	ن	■
■	د	ه	ر	■	ن	ی	ا	■	ر	م	■	س	■	ف
ن	■	ر	■	م	ا	ل	■	ا	د	ا	ب	■	ب	ر
ا	ک	■	د	ا	و	■	ک	ن	گ	ر	■	ن	ی	ز
م	ا	ش	■	ی	ا	ر	■	د	ا	■	گ	ا	م	ا
ی	د	■	گ	و	ل	■	ب	ر	ن	ا	■	د	ه	ن

چنار دوشنگان

دوشنگان (دوشینگان) مکانی است با کاربری کشاورزی که در فاصله ۲۱ کیلومتری جنوب غربی شهر اسدیه و فاصله یک کیلومتری غرب روستای محمدآباد بالا قرار گرفته است.
در این مکان که در مجاور راه اصلی قرار دارد، درخت چنار کهنسال و قطوری وجود دارد که قطر آن حدود ۴ متر بوده و داخل تنه آن در اثر پوسیدگی حفره بزرگی ایجاد شده است.
از سمت غرب این مکان آب قنات به سمت این درخت که در شیب دره قرار دارد جاری است و این آب در سمت غرب درخت در یک گودال کم عمق جمع شده و برکه ای را به وجود آورده است که تصویر این درخت عظیم در آن افتاده و موجب خلق منظره ای بسیار زیبا شده است.
این چنار کهنسال بر اساس نظر کارشناسان حدود ۷۰۰ تا ۷۵۰ سال سن دارد و جزء درختان کهنسال با ارزش چنار در کشور است.
تاج پوشش این چنار بسیار بزرگ بوده و فضایی حدود ۵۱۲ متر مربع را شامل می شود.
این اثر طبیعی ارزشمند ۲۰ بهمن ماه سال ۸۹ به شماره ۱۰۸ در فهرست آثار طبیعی کشور به ثبت رسید.

راجعون
مرکز تخصصی خدمات مراسم ترحیم
تحت نظارت سازمان بهشت متقین شهرداری بیرجند
بیرجند- آرامستان-سازمان بهشت متقین - روبروی سالن اجتماعات

■ چاپ اعلامیه ترحیم رنگی ، سیاه وسفید
■ چاپ عکس به همراه قاب
■ تشریفات مجالس ترحیم
■ اعزام نیرو برای پذیرایی مجالس ترحیم
■ پذیرش بنر تسلیت و پارچه نویسی
■ ارسال پیامک انبوه
■ فروش ملزومات تطهیر و تدفین
■ بر پایی چادر قرائت قرآن برسر مزار
■ پذیرش شیرینی، حلوا،کماج و اقلام بسته بندی شده بر سر مزار
■ پذیرش آگهی ترحیم (تشییع، سومین، هفتمین، چهلمین روز،سالگرد وابرازهمدردی) در روزنامه های استانی

تسلیت آنلاین برای اولین بار در شرق کشور
راجعون پاسخگوی همشهریان گرامی به صورت تلفنی
در تمام طول هفته حتی ایام تعطیل می باشد
۰۹۱۵۶۶۶۶۱۱۵ - ۳۲۲۲۵۱۵۱
۹۵۰۹۱۵۹۱/ج